

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrť leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrť leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 21. januarja 1863. ~

Gospodarske stvari.

Oklic.

Ker po službenih naznanilih goveja kuga, ktera že od mesca listopada l. l. razsaja v vojaški Granici in drugod na Hrvaškem, se je zatrosila tudi v sevniški okraj na Štajarsko, deželna vlada za potrebno spoznava, ljubljanski sejm, ki bo prihodnji pondeljek, to je 26. dan t. m., prepovedati, da se ne sme živina na ta sejm od nikodar pripeljati. Da je tedaj živinski sejm ljubljanski prepovedan, se daje očitno na znanje s tem pristavkom, da naj se vsak po tej zapovedi ravna.

C. k. deželna vlada v Ljubljani 16. pros. 1863.

Kako je z govejo kugo na dalje.

Iz okolice sevniške na Štajarskem se nam naznanje, da od 9. dneva tega mesca je goveja kuga nekako potihnila, ki je v Rajhenberku, Šedunu, Gorici in na Čajni čez 50 živinčet pobrala, ki so ali poginile ali pa pobite bile. „Naj Vam pri tej priliki — nam piše naš gosp. dopisnik B. S. — povem, kaj nemarnost dela. 8. dne t. m. zbolí nekemu kmetu čajnske soseske troje goved; drugi dan poklicana komisija spozná, da je goveja kuga, ter dá živinčeta ceniti, potem pa hitro pokončati, in zapové, kar je pri takih rečéh potrebno; kmetu je bilo zagotovljeno postavno povračilo, in gotovo bi se mu bilo plačalo, ako bi se ne bilo zvedilo pozneje, da nesrečnež ni oklicov in ukazov svoje kantonske in srenjske gosposke poslušal, ampak se po zapeljivih mazačih zapeljati dal. Že starega leta dan namreč mu krava zbolí, in ker se je menda za meso njeno bal, ni prišel, kakor postava velevala, županu to povedat, ampak letí po dva tukaj dovolj znana mojstra-skaza; ona spoznata, da kravo (kakor pri nas pravijo), „žabica“ dere, in mu dasta za dobro plačilo tudi nekaj močnih zdravil. Al vse to je bila nesreča velika. 4. tega mesca zjutraj je mogel kravo že zaklati, meso je pa po nasvetu gori omenjenih mož v dim obesel. 9. dan t. m. so mogle še ostale troje goveda njegove zavolj kužne bolezni pokončane biti. Ta dan je tudi komisija pri njem bila, — al on je od zaklane krave — molčal. 13. dan t. m. se je še le vse to zvedilo, in brž se je preiskava zoper njega začela, in česar treba zavolj kuge, po vseh tukajšnih soseskah oistro zapovedalo. In tako je nesrečnež vse odškodovanje svoje pobite živine zapadel in bode še kaznovan. Zgled za tiste, ki mislijo, da jim njih svojeglavnost kaj pomaga! Pa tudi ona dva mazača bode gosposka po postavi pokorila.“

Po dopisu c. kr. deželnega glavnega poveljstva v Zagrebu od 15. t. m. goveja kuga v notranjih krajih Bosne še zmiraj hudo razsaja, proti hrvaški meji,

zlasti v okolici Prédorski pa nekoliko odjenjuje; čisto brez kuge pa je le edina Drventaška nahija. V nekterih bosniških krajih tudi ovce bolehajo za metljaji, konji pa za tifusom. Pa tudi ljudje mrjó za legarom in drisko. Bosnjaki v turške vraže zatelebani ne pokopujejo skor nobene mrhe.

Na Hrvaškem se je po dopisu kr. deželnega poglavarstva od 6. t. m. goveja kuga tudi na Trsatu in Podvežici blizo Reke prikazala.

V grof Jelačičevem kr. banskem graničarskem regimentu ima goveja živina bolezen na gobcu in parkljih.

Po dopisu c. k. deželnega poglavarstva štajarskega od 19. t. m. je te dni tudi na Vranskem eno govedo za kugo zbolelo.

Gospodarska skušnja.

* Da iz gnojane izpuhti rodovitna moč — naj se dela tako: 4 do 6 funtov tako kakor moka zmletga gipsa ali pa 33 funtov prav na drobno podelane šôte (Torf) imata toliko moči na 100 funtov ali cent gnojnice, če se ž njo dobro pomeša gips ali pa šota, da iz nje ne more izpuhteti amonjak, ki je v gnoji duša rodovitnosti. Gips ali šota tisto stvar, ki nam iz gnojnice v nos drega in smrdí in ki se v učenem kemijskem jeziku „amonjak“ imenuje, zgrabita tako, da nikakor ne more zbežati iz gnojnice, tedaj ostane v nji in gnoj obdrži potem vso svojo moč. Gips ali šota sta dober kup; truda s tem ni dosti, da se večkrat gnoj potrese ali gnojnica pomeša ž njima, dobiček pa je tolikšen, da bi vsi gospodarji gotovo delali tako, ako bi le vedili, da umno gospodarstvo je kaj več, kakor — le hruške peč'!

Natoroznanske stvari.

Nekoliko o zraku in njega pomenu za življenje človeško.

Ako skozi okno gledamo na dalnje v nebo kipeče gore, vémo sicer, da se med nami in med gorami prostora obilo širi; al na zrak, ki to napolnuje, kar se nam dozdeva praznota, mnogokrat še ne mislimo; ko pa stopimo čez prag, opominja nas lahko pihljanje na-nj, akoravno nam še ne razodeva svoje prave moči in oblasti. Ko pa začne veter drevesa šibiti in se v vihar premenivšemu mogočne košate drevesa priklanjajo, če pesek prenaša in krog naših hiš žvižga in tuli, če kot orkan drevesa ruje in hiše podera, takrat spoznamo silno moč razkačenega zraka.

Zrak pa ima še drugo moč, za nas še važnejšo, on ima oblast čez naše življenje, čez vse organiško življenje. Ako ima zdravnik pri mrtvem novorojencu vprašanje rešiti: ali je dete že mrtvo na svet prišlo ali